

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/2/2006

POZIOM SATYSFAKCJI ŻYCIOWEJ POLAKÓW W LATACH 1994-2005

KOMUNIKAT Z BADAŃ

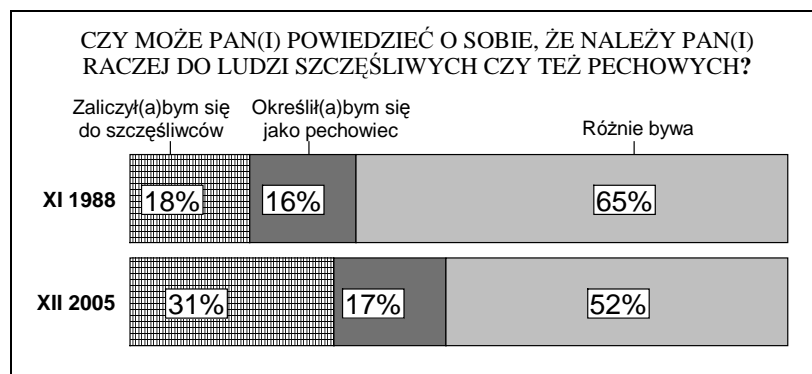
WARSZAWA, STYCZEŃ 2006

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

- ❑ W 2005 roku zadowolenie Polaków z różnych wymiarów życia prywatnego osiągnęło poziom najwyższy w ostatnich jedenastu latach.
- ❑ Przy utrzymującej się niemal powszechnej satysfakcji z potomstwa (deklarowanej przez 95% rodziców) i małżeństwa (86% małżonków) wzrósł w porównaniu z rokiem 2004 poziom zadowolenia z miejsca zamieszkania (o 3 punkty, do 78%), przebiegu pracy zawodowej (o 7 punktów, do 64% wśród osób mających zatrudnienie), ze stanu swojego zdrowia (o 5 punktów, do 57%), materialnych warunków bytu (o 4 punkty, do 44%), swoich dochodów i sytuacji finansowej (o 4 punkty, do 20%).
- ❑ W roku 2005 przybyło też osób, które po dokonaniu oceny stopnia zadowolenia z siedmiu wymienionych aspektów egzystencji całe swoje dotychczasowe życie uważają za satysfakcjonujące. Pełną satysfakcję z życia zadeklarowało 19% badanych (o 6 punktów więcej niż w roku 2004), 48% zaliczało się do raczej zadowolonych, a 27% (spadek o 4 punkty) określiło poziom swojej satysfakcji życiowej jako średni. Niezadowolenie z całego swojego życia wyraziło 5% ankietowanych, w tym nieliczni (1%) przyznali, że w ogóle nie odczuwają życiowej satysfakcji.
- ❑ W stosunku do roku 1988 znacznie zwiększyła się (z 18% do 31%) liczba badanych, którzy uważają się za szczęściarzy, natomiast w zasadzie nie zmieniła się liczba pechowców (17%). Ponad połowa badanych (spadek z 65% do 52%) wybierając odpowiedź *różnie bywa* przyznaje, że ich autoidentyfikacje w tym wymiarze są zmienne.

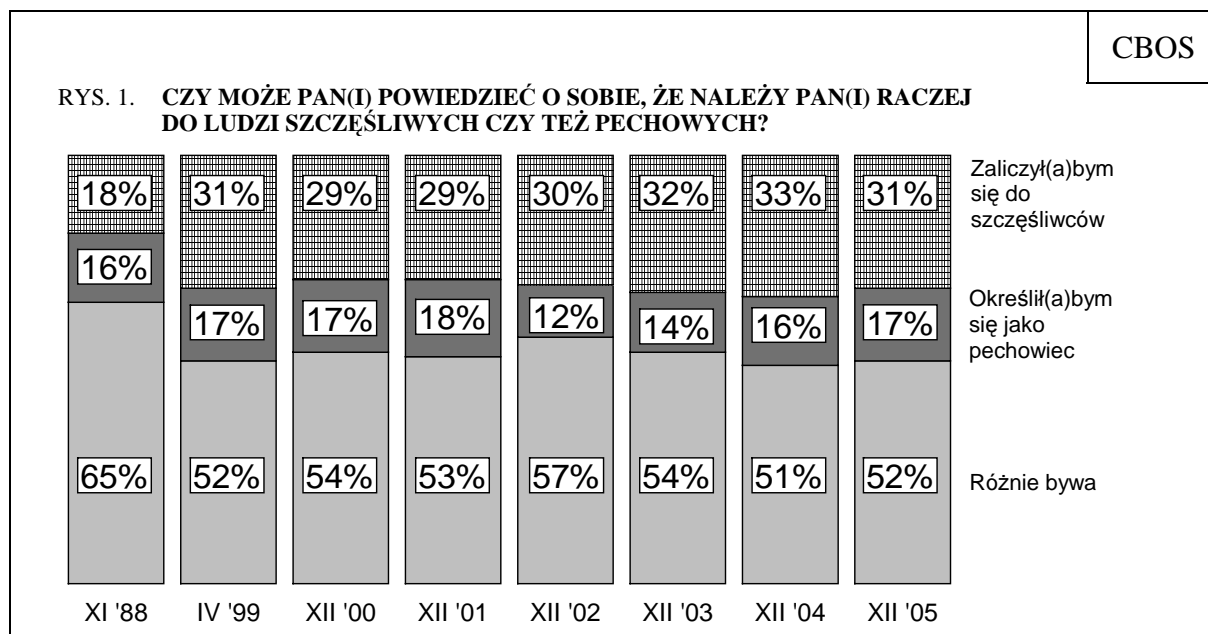
Z naszych wieloletnich badań wynika, że psychiczne aspekty samopoczucia Polaków systematycznie się poprawiają¹. Nowa rzeczywistość - mimo poważnych problemów, jakie niesie - w skali całego społeczeństwa sprzyja także zadowoleniu z życia i poczuciu szczęścia, które stanowią osobny przedmiot badań CBOS. W 2005 roku² zadowolenie z różnych wymiarów życia prywatnego osiągnęło poziom najwyższy w ostatnich jedenastu latach.

SZCZĘŚLIWI CZY PECHOWCY?

U schyłku PRL, w roku 1988, odsetek badanych uważających się za szczęściarzy był wyjątkowo niski i niemal równoważył się z odsetkiem tych, którzy określali się jako pechowcy. Po dekadzie przemian, w roku 1999 odnotowaliśmy znaczny wzrost odsetka autoidentyfikacji pozytywnych i ich liczebną przewagę nad negatywnymi, która utrzymała się do dzisiaj. W grudniu 2005 roku do grona ludzi mających szczęście zaliczał się niemal co trzeci Polak (31%), a więc znacznie więcej (o 13 punktów) niż w 1988 roku. Co szósty badany (17%), czyli niemal tyle samo co wówczas, uważał się za pechowca. Ponad połowa respondentów (52%, spadek o 13 punktów) wybierając odpowiedź *różnie bywa* przyznała, iż ich autoidentyfikacje w tym wymiarze są zmienne.

¹ Zob. komunikat CBOS „Samopoczucie Polaków w latach 1988-2005”, grudzień 2005 (oprac. B Wciórka).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (187) przeprowadzono w dniach 2-5 grudnia 2005 roku na liczącej 1018 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

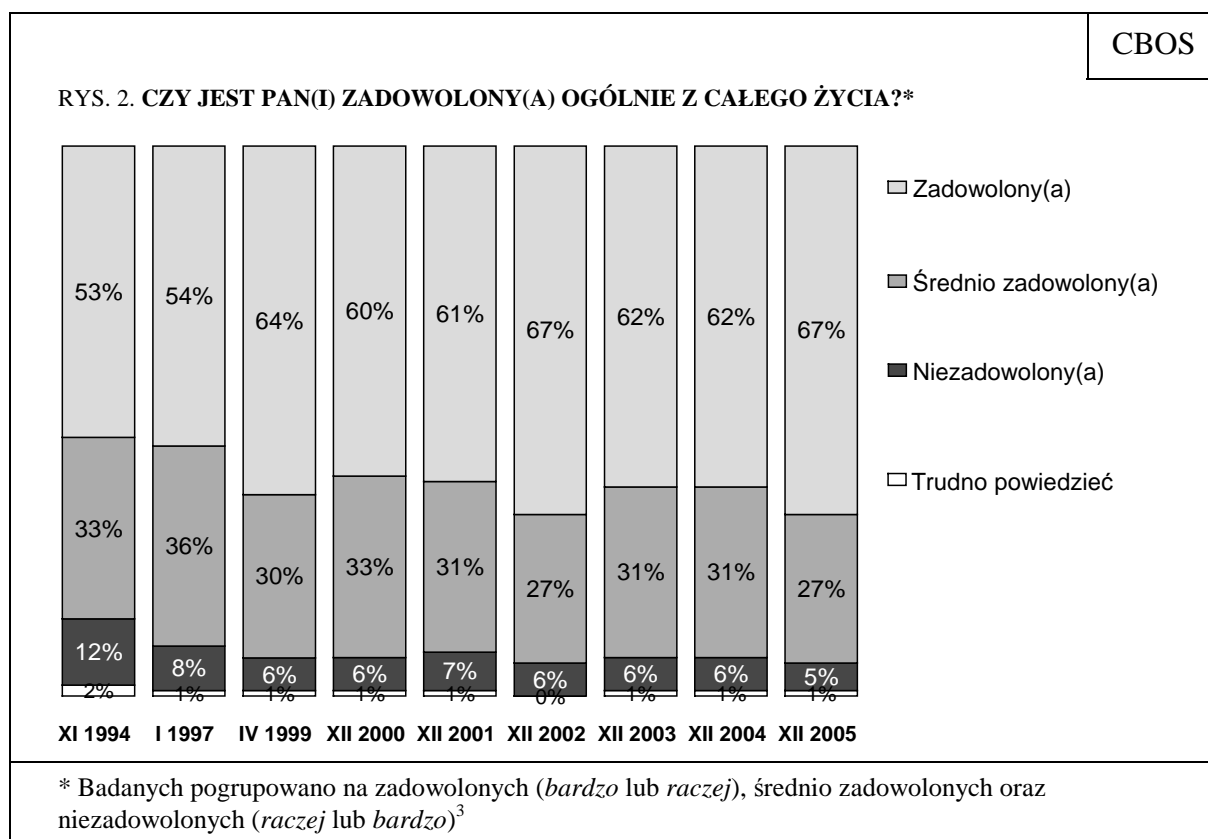
Omawiane autoidentyfikacje są wyraźnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Pozytywnym samookreśleniom sprzyja przede wszystkim wysoka pozycja społeczno-ekonomiczna oraz młody wiek. Za szczęściarzy uważa się około połowy badanych mających wyższe wykształcenie (54%), żyjących w dobrych warunkach materialnych (50%), najlepiej sytuowanych, o dochodach powyżej 1200 zł na osobę w rodzinie (48%), przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (48%), respondentów pracujących na własny rachunek poza rolnictwem (45%), a także uczącej się młodzieży (45%) oraz niewiele mniej ogółu ludzi młodych w wieku od 18 do 34 lat. Natomiast im niższe wykształcenie i pozycja zawodowa ankietowanych oraz gorsze warunki materialne ich gospodarstw domowych, niższe dochody *per capita* w rodzinie, tym rzadziej uważają się oni za szczęściarzy, a na ogół częściej określają się jako pechowcy.

Poczucie życiowego pecha stosunkowo najczęściej towarzyszy ludziom znajdującym się w trudnym położeniu życiowym - żyjącym w złych warunkach materialnych (33%), najgorzej sytuowanym (27%) oraz rencistom, których cechuje trwała utrata zdrowia (27%), bezrobotnym, a także osobom dotkniętym rodzinną traumą - śmiercią współmałżonka lub rozwodem (po 26%). Warto zauważyć, że o ile wśród ogółu badanych pozytywne autoidentyfikacje są deklarowane dwukrotnie częściej niż negatywne, o tyle w większości wymienionych grup są one równie częste, a wśród ludzi żyjących w złych warunkach materialnych odnotowujemy nawet dwukrotną przewagę osób uważających się za pechowców nad szczęściarzami.

ZADOWOLENI CZY MALKONTENCI?

Nowa rzeczywistość nie tylko sprzyja pozytywnym autoidentyfikacjom, ale korzystnie wpływa też na stopień satysfakcji życiowej Polaków.

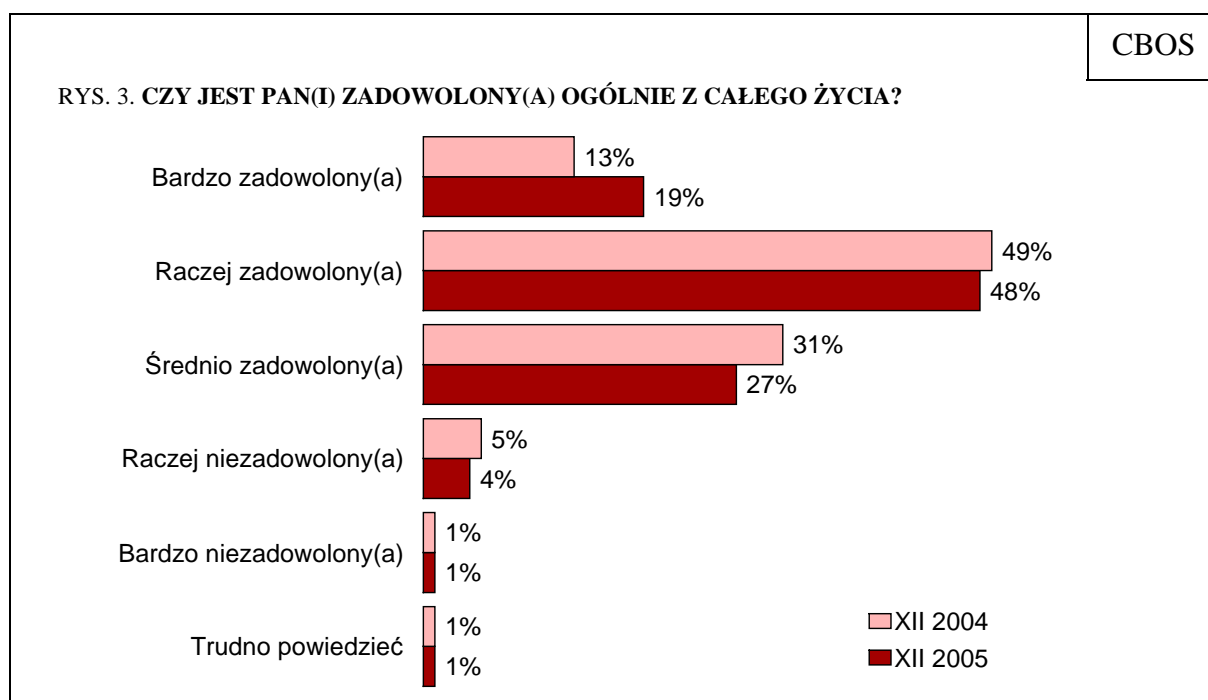
W roku 1994 niewiele ponad połowa badanych deklaruowała ogólne zadowolenie ze swojego życia, jedna trzecia czuła się średnio zadowolona, a niemal co ósmy był niezadowolony. Pięć lat później, w roku 1999 odnotowaliśmy wyraźną poprawę w tym zakresie - przybyło osób zadowolonych z życia, a odsetek niezadowolonych zmniejszył się o połowę. Od tego czasu co roku około dwóch trzecich badanych deklaruje, że odczuwa życiową satysfakcję, mniej więcej jedna trzecia uważa się za średnio zadowolonych i tylko nieliczni są niezadowoleni.

Odsetek osób deklarujących zadowolenie z dotychczasowego życia jest od 1999 roku w miarę stabilny (waha się od 60% do 67%). W 2005 roku należał do najwyższych w ostatnich jedenastu latach.

³ O takim pogrupowaniu zdecydowała analiza korelacji wskazująca, że badani deklarujący średnie zadowolenie są pod tym względem najbardziej podobni do tych, którzy oceniają, że są raczej niezadowoleni.

W grudniu 2005 roku jedna piąta ankietowanych (19%, o 6 punktów więcej niż rok wcześniej) deklarowała pełną satysfakcję z życia. Największa grupa (48%) była jednak bardziej powściągliwa w ocenie, zaliczając się do raczej zadowolonych, a ponad jedna czwarta (27%, spadek o 4 punkty) określiła poziom swojej życiowej satysfakcji jako średni. Niezadowolenie z całego swojego życia wyrażał co dwudziesty Polak (5%), w tym zaledwie jeden na stu (1%) przyznał się do całkowitego braku satysfakcji. Zwraca uwagę fakt, że w porównaniu z rokiem 2004 przybyło osób, które są w pełni zadowolone ze swojego dotychczasowego życia.

Pytanie o ogólne zadowolenie z życia, wymagające refleksji nad dotychczasową egzystencją i jej oceny, poprzedzone było siedmioma pytaniami szczegółowymi, które dotyczyły stopnia zadowolenia z różnych aspektów życia osobistego i rodzinnego, z pominięciem spraw publicznych. Odpowiedzi ankietowanych świadczą o tym, że poszczególne sfery życia prywatnego w bardzo różnym stopniu dostarczają Polakom satysfakcji.

Tabela 1

Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a):	Bardzo zadowolony	Raczej zadowolony	Średnio zadowolony	Raczej niezadowolony	Bardzo niezadowolony
	w procentach				
- ze swoich dzieci*	74	21	4	1	1
- ze swego małżeństwa*	59	27	7	4	2
- ze swojego miejsca zamieszkania	33	45	13	6	2
- z przebiegu pracy zawodowej*	22	42	22	9	4
- ze stanu swojego zdrowia	23	34	20	14	9
- z materialnych warunków bytu	8	36	34	14	8
- ze swoich dochodów i sytuacji finansowej	2	18	28	25	26

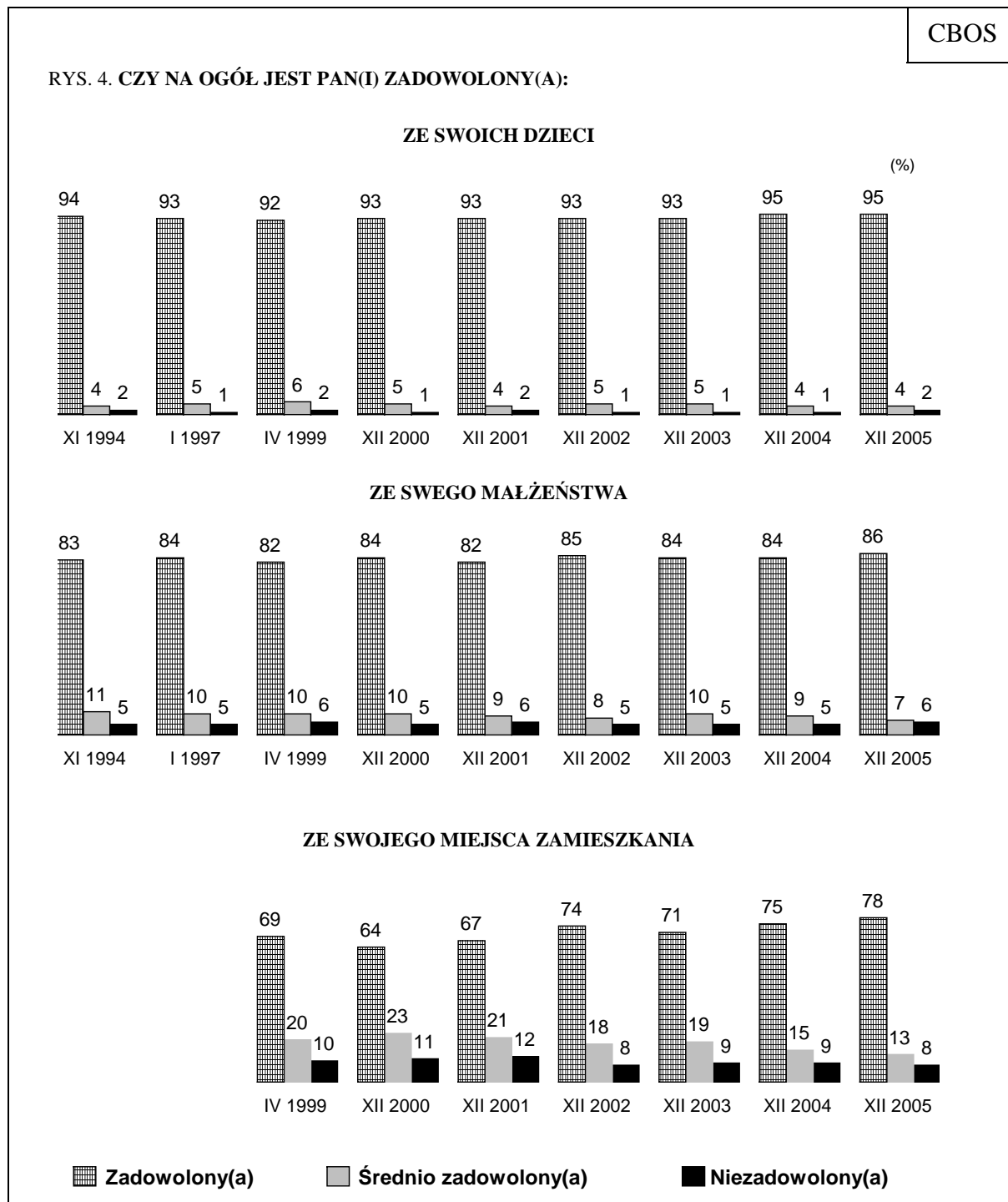
* Swoje zadowolenie z tych dziedzin życia oceniali tylko ci respondenci, którzy mieli doświadczenia jako rodzice (754 osoby), małżonkowie (675 osoby), mający jakieś zatrudnienie (613 osób). Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Niezmiennie najbardziej satysfakcjonujące dla Polaków jest życie rodzinne. W roku 2005, podobnie jak w latach wcześniejszych, niemal wszyscy rodzice wyrażali zadowolenie **ze swoich dzieci**. Prawie powszechnie deklarowano też zadowolenie **ze swojego małżeństwa**. Okazuje się jednak, że satysfakcję ze swojego związku częściej czerpią mężowie niż żony. Bardziej zadowoleni są także małżonkowie żyjący w dobrych warunkach materialnych niż ci, którzy borykają się z trudnościami bytowymi (zob. tabele aneksowe).

Od roku 2000 stopniowo, choć z wahaniem, przybywa osób deklarujących zadowolenie **ze swojego miejsca zamieszkania**. W grudniu 2005 roku wyrażało je ponad trzy czwarte badanych (78%) - najwięcej od czasu, kiedy prowadzimy ten pomiar. Satysfakcję ze swojej „małej ojczyzny” stosunkowo najczęściej odczuwają rolnicy, a najrzadziej - bezrobotni. Poza tym jej poziom zależy przede wszystkim od tego, jak powodzi się badanym (jak oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych).

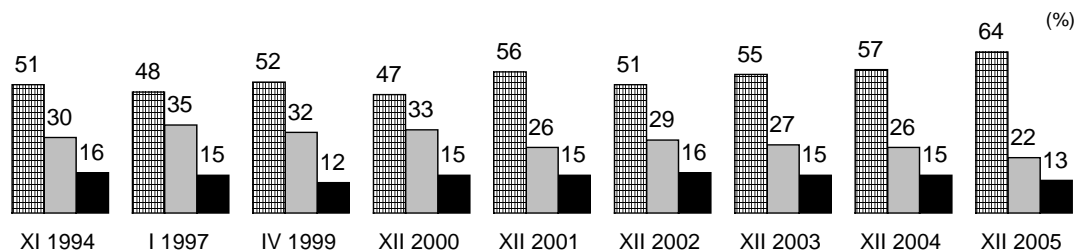
W ostatnich trzech latach systematycznie rośnie też odsetek osób zadowolonych **z przebiegu swojej pracy zawodowej** (od roku 2004 wzrost o 7 punktów). Pod koniec 2005 roku satysfakcję ze swojego życia zawodowego deklarowało niemal dwie trzecie mających jakieś zatrudnienie (64%) - najwięcej w całym analizowanym okresie, od 1994 roku. Zadowolenie w tej dziedzinie silnie wiąże się z cechami położenia społecznego badanych - jest tym większe, im wyższe ich wykształcenie oraz lepsze warunki materialne gospodarstwa domowego. Sprzyja mu także wysoka pozycja zawodowa i finansowa. Ze swojej pracy zawodowej stosunkowo najmniej satysfakcji czerpią badani mający niskie dochody na osobę

w rodzinie, żyjący w złych warunkach materialnych, respondenci najgorzej wykształceni, o niskich kwalifikacjach zawodowych. Do najmniej zadowolonych zaliczają się także badani, którzy w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych.

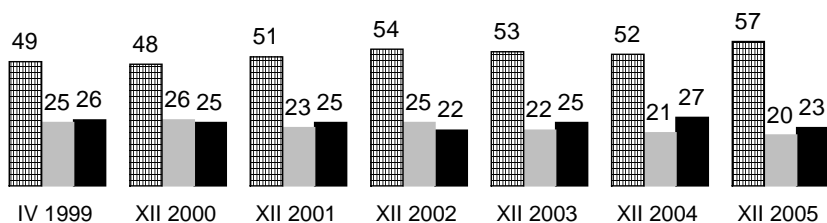

RYS. 4 (cd.). CZY NA OGÓŁ JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A):

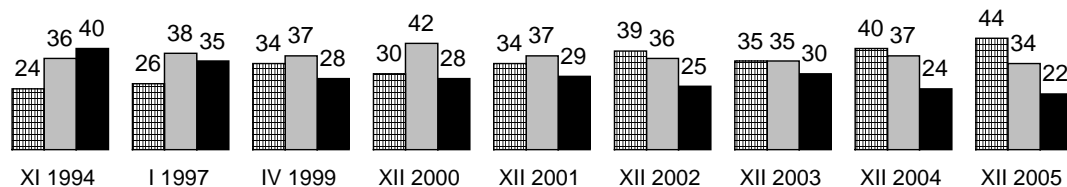
Z PRZEBIEGU PRACY ZAWODOWEJ

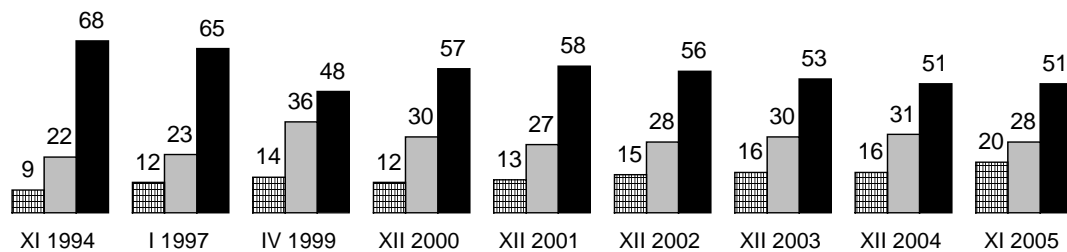
ZE STANU SWOJEGO ZDROWIA

Z MATERIALNYCH WARUNKÓW BYTU

ZE SWOICH DOCHODÓW I SYTUACJI FINANSOWEJ

Zadowolony(a)

Średnio zadowolony(a)

Niezadowolony(a)

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Od roku 1999 powoli i z wahaniami przybywa Polaków zadowolonych **ze swojego stanu zdrowia**. W grudniu 2005 roku stanowili oni ponad połowę badanych (57% - o 5 punktów więcej niż przed rokiem) - najwięcej w ostatnich sześciu latach. Nadal jednak liczba osób niezadowolonych ze stanu zdrowia sięga niemal jednej czwartej (23%). Na poziom satysfakcji w tej dziedzinie wpływa przede wszystkim wiek, ale także pozycja społeczna i ekonomiczna - im starsi są respondenci, gorzej wykształceni i mają gorsze warunki życia, tym rzadziej deklarują zadowolenie ze swojej kondycji zdrowotnej, tym częściej są z niej niezadowoleni. Zrozumiałe, że niezadowolenie najczęściej wyrażają respondenci, których cechuje trwała utrata zdrowia (reenciści). Ponadto zwraca uwagę fakt, że do niezadowolonych częściej zaliczają się kobiety niż mężczyźni.

Niezmiennie najmniej satysfakcji dostarcza Polakom ekonomiczny wymiar egzystencji, jednak w ostatnich jedenastu latach widoczna jest stopniowa poprawa również w tej dziedzinie. W grudniu 2005 roku zadowolenie **ze swoich warunków bytu** deklarowało ponad dwie piąte badanych (44% - o 4 punkty więcej niż rok wcześniej i około 20 punktów więcej niż w latach 1994 i 1997). Obecnie jest ono najwyższe z dotychczasowych. Nadal jednak ponad jedna piąta badanych wyraża niezadowolenie. Znacznie gorzej kształtuje się poziom satysfakcji **z dochodów i sytuacji finansowej**. Pod koniec ubiegłego roku zadowolenie w tej dziedzinie było udziałem co piątego respondenta i okazało się najwyższe od 1994 roku. Wprawdzie w ostatnich jedenastu latach stopniowo malał poziom niezadowolenia, jednak nadal doświadcza go połowa Polaków.

Stopień satysfakcji z ekonomicznego wymiaru egzystencji jest silnie zróżnicowany społecznie i zależy od położenia społeczno-ekonomicznego badanych, tzn. od wysokości ich dochodów na osobę w rodzinie, warunków materialnych, wykształcenia, pozycji zawodowej oraz sytuacji życiowej wyznaczonej przez bezrobocie i trwale zły stan zdrowia.

Wynika z tego, że w ostatnich jedenastu latach najlepszy pod względem poziomu odczuwanej satysfakcji życiowej okazał się dla Polaków rok 2005. Przyniósł on wzrost satysfakcji w wielu dziedzinach życia prywatnego. Przy utrzymującym się od lat niemal powszechnym zadowoleniu z życia rodzinnego (z potomstwa i małżeństwa), w ubiegłym roku wzrosła satysfakcja badanych ze stanu zdrowia (o 5 punktów), z przebiegu pracy zawodowej (o 7 punktów), materialnych warunków bytu, dochodów i sytuacji finansowej rodziny (po 4 punkty) oraz z miejsca zamieszkania (o 3 punkty). Ponadto warto podkreślić, że w 2005 roku zwiększył się (o 5 punktów) odsetek osób, które po dokonaniu oceny

stopnia zadowolenia z siedmiu różnych aspektów swojej egzystencji uważają całe dotychczasowe życie za satysfakcjonujące.

CO DECYDUJE O POZIOMIE OGÓLNEJ SATYSFAKCJI ŻYCIOWEJ POLAKÓW?

Wszystkie omówione wymiary zadowolenia są ze sobą silnie skorelowane. Aby więc ocenić wpływ każdego z nich (tzw. wpływ netto) na ogólne zadowolenie z życia, należy niejako wyłączyć oddziaływanie pozostałych. Pozwala na to analiza regresji, z której wynika, że w latach 1999-2005 o poziomie ogólnej satysfakcji z życia w Polsce decydowało przede wszystkim zadowolenie ze stanu zdrowia. Bardzo ważna jest także satysfakcja z miejsca zamieszkania, której znaczenie w ostatnim roku ponownie wzrosło. Utrzymuje się ponadto wpływ zadowolenia z przebiegu pracy zawodowej (choć w roku 2005 było ono mniejsze niż rok wcześniej). W ostatnich dwóch latach osłabło natomiast znaczenie satysfakcji z małżeństwa, znikomy pozostaje także wpływ satysfakcji z potomstwa. Równie niewielkie znaczenie ma poziom zadowolenia z ekonomicznego wymiaru życia, tzn. z sytuacji finansowej i dochodów. Natomiast samo zadowolenie z materialnych warunków życia w większości pomiarów w ogóle nie wpływa na stopień ogólnej satysfakcji życiowej⁴.

Tabela 2

Zadowolenie z różnych aspektów życia	Poziom ogólnego zadowolenia z życia						
	Współczynniki regresji Beta* według terminów badań						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ze stanu zdrowia	0,25 (0,42)	0,21 (0,39)	0,22 (0,35)	0,26 (0,36)	0,22 (0,41)	0,24 (0,42)	0,25 (0,39)
Z miejsca zamieszkania	0,27 (0,42)	0,22 (0,40)	0,15 (0,33)	0,21 (0,37)	0,24 (0,43)	0,16 (0,35)	0,25 (0,40)
Z przebiegu pracy zawodowej	0,16 (0,34)	0,11 (0,35)	0,19 (0,39)	0,13 (0,32)	0,16 (0,38)	0,23 (0,44)	0,18 (0,33)
Z małżeństwa	0,21 (0,37)	0,20 (0,39)	0,22 (0,39)	0,18 (0,36)	0,27 (0,42)	0,15 (0,34)	0,14 (0,30)
Z dzieci	0,07 (0,31)	0,07 (0,29)	0,07 (0,25)	0,13 (0,29)	0,01 (0,28)	0,07 (0,26)	0,10 (0,27)
Z dochodów i sytuacji finansowej	0,09 (0,29)	0,14 (0,31)	0,12 (0,33)	0,12 (0,33)	0,13 (0,37)	0,14 (0,37)	0,10 (0,29)
Z materialnych warunków życia	0,09 (0,33)	0,11 (0,35)	0,08 (0,33)	0,07 (0,31)	0,06 (0,36)	0,08 (0,38)	0,05 (0,32)
Wielkość wariacji wyjaśnionej przez subiektywne czynniki (R ²)	0,42	0,39	0,36	0,37	0,43	0,40	0,37

* W nawiasach podano współczynniki korelacji r Pearsona. Wytłuszczono tylko istotne statystycznie współczynniki regresji Beta

⁴ Nieistotny statystycznie jest tzw. wpływ netto uzyskany po wyłączeniu oddziaływania innych wymiarów zadowolenia. Gdy nie eliminuje się tego oddziaływania, związki ogólnej satysfakcji życiowej z zadowoleniem z materialnych warunków życia (a także z dochodów i sytuacji finansowej oraz z potomstwa) okazują się znacznie silniejsze (na co wskazują wysokie wartości współczynników korelacji).

Z przeprowadzonej analizy wynika ponadto, że wszystkie uwzględnione w naszych badaniach wymiary zadowolenia mają stosunkowo wysoką wartość eksplanacyjną, wyjaśniają bowiem około 40% zmienności ogólnej satysfakcji życiowej Polaków. Znacznie mniejszą moc wyjaśniania (jedynie około 10% zmienności) mają czynniki obiektywne, czyli uwzględnione w badaniu cechy społeczno-demograficzne ankietowanych.

Analiza regresji umożliwiającą wyeliminowanie wpływu skorelowanych ze sobą czynników obiektywnych i ukazanie „wpływu netto” każdego z nich pozwala zauważyć, że w ostatnich siedmiu latach o ogólnym zadowoleniu z życia decydował przede wszystkim wiek badanych. Pewien wpływ miał także stan cywilny, jednak w ostatnim roku jego znaczenie znacznie osłabło⁵. Na stosunkowo niskim poziomie utrzymuje się ponadto wpływ wykształcenia. Natomiast wysokość dochodów *per capita* w rodzinie, która miała pewne znaczenie w latach 1999-2003, od dwóch lat okazuje się nieistotna. Podobnie każdy z pozostałych czynników obiektywnych (takich jak: płeć, wielkość miejsca zamieszkania czy częstość praktyk religijnych) sam nie oddziałuje na poziom satysfakcji życiowej Polaków.

Tabela 3

Cechy społeczno-demograficzne wyznaczające sytuację życiową badanych	Poziom ogólnego zadowolenia z życia Współczynnik regresji Beta* według terminów badań						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wiek	-0,21 (-0,16)	-0,23 (-0,17)	-0,15 (-0,13)	-0,28 (-0,18)	-0,32 (-0,14)	-0,26 (-0,18)	-0,26 (-0,21)
Wiek (do kwadratu)	-0,14 (0,02)	-0,18 (0,02)	-0,10 (0,06)	-0,17 (0,01)	-0,17 (0,06)	-0,19 (0,08)	-0,13 (0,01)
Stan cywilny (pozostawanie w związku małżeńskim <i>versus</i> w stanie wolnym)	0,14 (0,07)	0,17 (0,10)	0,21 (0,15)	0,20 (0,10)	0,23 (0,14)	0,24 (0,15)	0,12 (0,04)
Wykształcenie	0,14 (0,19)	0,09 (0,15)	0,17 (0,21)	0,08 (0,18)	0,11 (0,19)	0,12 (0,17)	0,09 (0,16)
Dochody na osobę w rodzinie	0,10 (0,11)	0,09 (0,11)	0,05 (0,09)	0,18 (0,17)	0,14 (0,12)	0,04 (0,04)	0,08 (0,07)
Częstość praktyk religijnych	0,08 (0,09)	0,07 (0,01)	0,08 (0,03)	0,07 (0,04)	0,07 (0,05)	0,07 (0,02)	0,07 (0,02)
Płeć	0,02 (0,03)	0,07 (0,09)	0,06 (0,08)	0,06 (0,08)	0,01 (0,02)	0,07 (0,08)	0,03 (0,05)
Wielkość miejsca zamieszkania	0,04 (0,02)	0,04 (0,06)	0,02 (0,09)	0,02 (0,05)	0,06 (0,01)	0,01 (0,04)	0,03 (0,01)
Wielkość wariancji wyjaśnionej przez obiektywne czynniki	0,08	0,08	0,09	0,11	0,13	0,10	0,07
* W nawiasach podano współczynniki korelacji r Pearsona. Wytłuszczono tylko istotne statystycznie współczynniki regresji Beta							

⁵ Zob. komentarz w przypisie 7.

Analiza procentowa ukazująca związki między cechami społeczno-demograficznymi a satysfakcją z życia (bez eliminowania wpływu cech skorelowanych ze sobą) w zasadzie potwierdza ogólne wnioski płynące z analizy regresji. Ponadto pozwala na bardziej szczegółowy opis tych powiązań i zwrócenie uwagi na fakt, że we wszystkich grupach społeczno-demograficznych większość badanych deklaruje zadowolenie z życia, lecz poziom satysfakcji jest wyraźnie zróżnicowany w zależności od ich położenia społecznego (zob. tabele aneksowe).

Wiek jest jednym z podstawowych czynników różnicujących poziom satysfakcji życiowej Polaków. Najbardziej zadowoleni z życia są ludzie młodzi (mający od 18 do 24 lat). Wraz z upływem lat zadowolenie stopniowo maleje i najniższe jest u osób w wieku emerytalnym (w tej grupie 13% badanych deklaruje niezadowolenie z życia). Zapewne wiąże się to z faktem, że wiek nie tylko determinuje stan zdrowia oraz wpływa na sytuację materialną ludzi (szczególnie po przejściu na emeryturę), ale jest też jednym z ważniejszych kryteriów różnicujących możliwość przystosowania się Polaków do nowej rzeczywistości⁶.

Do najmniej zadowolonych z życia należą - poza ludźmi w starszym wieku - także ci, którzy przeżyli traumę rodzinną z powodu śmierci współmałżonka lub rozwodu (48% zadowolonych i 13% niezadowolonych)⁷. Zaliczają się do nich również renciści (odpowiednio: 49% i 10%), którzy doznali nie tylko trwałej utraty zdrowia - tak ważnego dla satysfakcji życiowej, ale nierzadko też znajdują się w trudnej sytuacji bytowej. Równie niski poziom ogólnej satysfakcji życiowej odnotowujemy u osób żyjących w złych warunkach materialnych (50% i 10%). Do grona najbardziej niezadowolonych można zaliczyć, choć z pewną dozą ostrożności, obok rencistów także inne grupy respondentów biernych zawodowo (nie dotyczy to jedynie uczniów i studentów). W roku 2005 okazało się, że do najmniej zadowolonych z życia należą badani, którzy przyznają, że w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych (54% deklaruje zadowolenie i 12% - niezadowolenie).

⁶ Związane z wiekiem doświadczenia życiowe niosą bowiem przywiązanie do dawnych sposobów życia, które po przełomie roku 1989 w znacznej mierze przestały być użyteczne i w sytuacji gwałtownych przemian utrudniają wypracowanie nowych strategii radzenia sobie z rzeczywistością.

⁷ Analiza regresji wykazała, że pewien wpływ na poziom ogólnej satysfakcji życiowej ma także - poza wiekiem - stan cywilny (pozostawanie w związku małżeńskim *versus* w stanie wolnym). Z analizy procentowej wynika jednak, że decydujące znaczenie ma nie tyle stan cywilny, ile sytuacja osobista związana z traumatycznymi wydarzeniami w małżeństwie oraz z wiekiem badanych. Satysfakcja życiowa jest bowiem przede wszystkim udziałem kawalerów i panien, czyli osób, które nigdy nie były w formalnym związku i na ogół są młodsze od innych badanych (po 78% zadowolonych oraz odpowiednio: 3% i 5% niezadowolonych) i dopiero w drugiej kolejności - małżonków (odpowiednio: 67% i 4%). Zdecydowanie najrzadziej zadowolone z życia są osoby owdowiałe i rozwiedzione (48% i 13%), które poza tym, że przeżyły rodzinną traumę, częściej niż inne są w starszym wieku.

Natomiast im wyższe jest wykształcenie ankietowanych i lepsza ich pozycja zawodowa, warunki materialne i finansowe (mierzone wysokością dochodów *per capita* w rodzinie), tym częściej deklarują oni ogólną satysfakcję z życia. Wyraźnie sprzyja jej także uczestnictwo w praktykach religijnych.

Do najbardziej zadowolonych należą przedstawiciele uczącej się młodzieży, uczniowie i studenci (89% zadowolonych i 1% niezadowolonych), a także młodzi ludzie w wieku od 18 do 24 lat (odpowiednio: 85% i 2%), badani mający wyższe wykształcenie (86% i 3%), żyjący w dobrych warunkach materialnych (83% i 1%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (84% i 4%).

W 2005 roku zadowolenie Polaków z różnych wymiarów życia prywatnego osiągnęło poziom najwyższy w ostatnich jedenastu latach.

Przy utrzymującej się niemal powszechnej satysfakcji z potomstwa i małżeństwa wzrosło zadowolenie z miejsca zamieszkania oraz przebiegu pracy zawodowej - w każdej z tych dziedzin wyraża je zdecydowana większość badanych. W ubiegłym roku więcej osób niż rok wcześniej (znacznie ponad połowa) czuło się też usatysfakcjonowanych stanem swojego zdrowia. Niezmiennie najmniej zadowolenia dostarcza Polakom ekonomiczny wymiar życia, szczególnie zaś poziom dochodów (z którego połowa jest niezadowolona), ale i w tej dziedzinie odnotowaliśmy poprawę. Przede wszystkim jednak przybyło osób, które po dokonaniu oceny stopnia zadowolenia z siedmiu wymienionych aspektów egzystencji uważają całe swoje dotychczasowe życie za satysfakcjonujące.

Nowa rzeczywistość - mimo poważnych problemów, jakie niesie - w skali całego społeczeństwa korzystnie wpływa na poczucie satysfakcji życiowej Polaków, sprzyja także pozytywnym autoidentyfikacjom dotyczącym życiowego szczęścia. Obecnie znacznie więcej osób niż w roku 1988 zalicza się do szczęściarzy.

Z naszych analiz wynika ponadto, że stopień satysfakcji życiowej Polaków oraz ich autoidentyfikacje są silnie zróżnicowane społecznie, a deklarowane niezadowolenie i poczucie życiowego pecha jest uzasadnione obiektywnie trudnym położeniem życiowym ludzi - starszym wiekiem, trwale złym stanem zdrowia, traumatyczną sytuacją rodzinną (śmiercią współmałżonka lub rozwodem), bezrobociem oraz niską pozycją społeczną i ekonomiczną.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy może Pan(i) powiedzieć o sobie, że należy Pan(i) raczej do ludzi szczęśliwych czy też pechowych? 1 - Zaliczył(a)bym się do szczęśliwców; 2 - Określił(a)bym się jako pechowiec; 3 - Różnie bywa

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	31	17	52	1015
Płeć				
Mężczyźni	31	15	54	484
Kobiety	31	17	51	532
Wiek				
18-24 lat	42	13	45	158
25-34	40	12	48	190
35-44	27	12	61	171
45-54	26	23	51	219
55-64	24	21	55	118
65 lat i więcej	27	17	56	159
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	17	58	372
Miasto do 20 tys.	32	23	45	130
20-100 tys.	34	13	53	199
101-500 tys.	35	17	48	193
501 tys. i więcej mieszk.	39	13	49	121
Wykształcenie				
Podstawowe	23	23	54	284
Zasadnicze zawodowe	23	20	57	265
Średnie	36	12	51	353
Wyższe	54	4	42	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	9	43	67
Prac. umysł. niż. szczebla	38	5	57	107
Pracownicy fiz.- umysł.	39	18	43	76
Robotnicy wykwalifikowani	34	11	54	76
Robotnicy niewykwalifik.	16	18	66	44
Rolnicy	17	19	63	54
Pracujący na własny rach.	45	5	50	36
Bierni zawodowo				
Renciści	22	27	51	98
Emeryci	27	17	56	200
Uczniowie i studenci	45	10	45	88
Bezrobotni	27	26	47	117
Gospodynie domowe i inni	15	27	59	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	34	10	56	144
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	44	7	49	81
sekt. pryw. poza rolnict.	35	14	51	176
prywatnym gosp. rolnym	17	19	64	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	22	27	51	150
301-500	31	17	51	162
501-900	32	18	50	216
901-1200	41	9	50	74
Powyżej 1200 zł	48	6	47	58
Ocena własnych war. mater.				
Złe	17	33	50	285
Średnie	28	12	60	446
Dobre	50	6	44	283
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	17	51	77
Raz w tygodniu	33	14	53	500
1-2 razy w miesiącu	30	15	55	152
Kilka razy w roku	28	22	50	196
W ogóle nie uczestniczy	29	19	52	91
Poglądy polityczne				
Lewica	29	17	54	139
Centrum	28	17	55	330
Prawica	38	12	51	304
Trudno powiedzieć	29	21	50	242
Stan cywilny				
Kawaler/panna	33	14	53	633
Żonaty/mężatka	34	16	51	233
Rozwiedziony(a), w separacji, wdowiec/wdowa	22	26	52	150

Tabela 2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) **ogólnie z całego życia?**

(%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	67	27	5	1	1018
Płeć					
Mężczyźni	70	25	4	1	486
Kobiety	64	29	6	2	532
Wiek					
18-24 lat	85	13	2	0	158
25-34	77	19	3	1	190
35-44	61	33	5	1	173
45-54	60	36	3	1	219
55-64	62	32	4	1	118
65 lat i więcej	56	28	13	3	160
Miejsce zamieszkania					
Wieś	66	28	4	2	372
Miasto do 20 tys.	63	29	7	0	130
20-100 tys.	67	27	5	1	199
101-500 tys.	71	23	4	2	194
501 tys. i więcej mieszk.	64	29	7	0	122
Wykształcenie					
Podstawowe	60	31	7	1	285
Zasadnicze zawodowe	58	35	5	2	265
Średnie	73	23	4	0	355
Wyższe	86	9	3	1	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	84	11	4	0	67
Prac. umysł. niż. szczebla	78	20	1	1	107
Pracownicy fiz.- umysł.	74	23	3	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	76	22	2	0	76
Robotnicy niewykwalifik.	67	26	7	0	44
Rolnicy	60	38	0	2	54
Pracujący na własny rach.	71	26	3	0	36
Bierni zawodowo					
Renciści	49	37	10	4	98
Emeryci	60	29	10	2	201
Uczniowie i studenci	89	10	1	0	88
Bezrobotni	56	38	6	1	119
Gospodynie domowe i inni	49	45	5	1	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	77	21	2	1	144
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	80	19	1	0	81
sekt. pryw. poza rolnict.	72	25	3	0	176
prywatnym gosp. rolnym	65	32	2	2	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	58	35	6	0	150
301-500	61	31	5	3	162
501-900	69	24	7	1	216
901-1200	72	23	5	0	74
Powyżej 1200 zł	76	20	4	0	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	50	37	10	2	288
Średnie	67	28	4	1	446
Dobre	83	15	1	0	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	72	23	3	1	77
Raz w tygodniu	70	25	4	1	500
1-2 razy w miesiącu	65	29	5	1	152
Kilka razy w roku	63	31	6	0	198
W ogóle nie uczestniczy	54	31	12	3	91
Poglądy polityczne					
Lewica	67	29	3	1	139
Centrum	68	26	4	1	330
Prawica	71	25	4	0	306
Trudno powiedzieć	59	30	8	2	242
Stan cywilny					
Kawaler/panna	78	19	3	0	234
Żonaty/mężatka	67	28	4	1	633
Rozwiedziony(a), w separacji, wdowiec/wdowa	48	35	13	4	150

Tabela 3. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swoich dzieci? (%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	95	4	2	0	754
Płeć					
Mężczyźni	96	2	2	0	331
Kobiety	93	5	1	0	422
Wiek					
18-24 lat	100	0	0	0	17
25-34	100	0	0	0	127
35-44	97	3	1	0	147
45-54	94	4	2	0	201
55-64	93	4	3	1	112
65 lat i więcej	90	7	3	0	150
Miejsce zamieszkania					
Wieś	95	3	2	0	287
Miasto do 20 tys.	94	4	2	0	93
20-100 tys.	95	3	2	0	142
101-500 tys.	96	3	1	0	147
501 tys. i więcej mieszk.	92	5	2	0	85
Wykształcenie					
Podstawowe	95	5	1	0	211
Zasadnicze zawodowe	96	2	2	0	218
Średnie	93	5	2	0	244
Wyższe	96	2	1	0	81
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	93	4	2	1	51
Prac. umysł. niż. szczebla	96	4	0	0	78
Pracownicy fiz.- umysł.	96	4	0	0	53
Robotnicy wykwalifikowani	95	2	3	0	58
Robotnicy niewykwalifik.	89	4	7	0	25
Rolnicy	100	0	0	0	45
Pracujący na własny rach.	94	6	0	0	31
Bierni zawodowo					
Renciści	90	7	3	0	84
Emeryci	93	5	2	0	191
Uczniowie i studenci	100	0	0	0	2
Bezrobotni	96	2	1	0	88
Gospodynie domowe i inni	98	0	2	0	48
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	96	3	1	1	111
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	94	3	3	0	56
sekt. pryw. poza rolnict.	93	5	1	0	128
prywatnym gosp. rolnym	100	0	0	0	48
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	96	2	2	0	119
301-500	93	4	3	1	127
501-900	93	4	2	0	176
901-1200	99	1	0	0	60
Powyżej 1200 zł	90	8	2	0	39
Ocena własnych war. mater.					
Złe	91	6	3	0	235
Średnie	96	3	1	0	329
Dobre	96	2	2	0	189
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	95	3	2	0	65
Raz w tygodniu	95	4	1	0	376
1-2 razy w miesiącu	94	3	2	1	115
Kilka razy w roku	93	5	3	0	135
W ogóle nie uczestniczy	95	3	1	0	62
Poglądy polityczne					
Lewica	92	4	3	1	101
Centrum	96	3	2	0	239
Prawica	95	4	1	0	226
Trudno powiedzieć	94	4	2	0	188

Tabela 4. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swego małżeństwa? (%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	86	7	6	0	675
Płeć					
Mężczyźni	91	4	4	1	330
Kobiety	81	10	9	0	345
Wiek					
18-24 lat	100	0	0	0	16
25-34	91	3	5	0	142
35-44	85	7	6	1	148
45-54	81	10	9	0	181
55-64	84	10	6	0	97
65 lat i więcej	90	4	5	1	91
Miejsce zamieszkania					
Wieś	87	7	6	0	257
Miasto do 20 tys.	91	3	6	0	77
20-100 tys.	86	9	4	1	126
101-500 tys.	81	10	8	1	132
501 tys. i więcej mieszk.	87	5	8	0	82
Wykształcenie					
Podstawowe	86	7	6	1	153
Zasadnicze zawodowe	87	6	7	1	209
Średnie	83	10	6	0	228
Wyższe	92	2	6	0	85
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	86	5	9	0	57
Prac. umysł. niż. szczebla	81	8	9	2	76
Pracownicy fiz.- umysł.	83	9	8	0	57
Robotnicy wykwalifikowani	86	10	4	0	58
Robotnicy niewykwalifik.	88	4	4	4	23
Rolnicy	83	9	7	0	43
Pracujący na własny rach.	100	0	0	0	30
Bierni zawodowo					
Renciści	84	9	7	0	66
Emeryci	89	6	5	1	135
Uczniowie i studenci	100	0	0	0	2
Bezrobotni	85	8	7	0	83
Gospodynie domowe i inni	86	7	7	0	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	85	6	8	1	112
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	88	9	3	0	59
sekt. pryw. poza rolnict.	85	7	7	1	129
prywatnym gosp. rolnym	84	9	7	0	46
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	84	9	6	1	108
301-500	81	12	7	0	111
501-900	86	6	7	0	164
901-1200	94	3	3	0	54
Powyżej 1200 zł	87	7	6	0	37
Ocena własnych war. mater.					
Złe	80	10	9	1	192
Średnie	87	7	5	0	300
Dobre	90	4	6	0	183
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	85	10	5	0	53
Raz w tygodniu	88	6	5	0	346
1-2 razy w miesiącu	84	12	3	1	104
Kilka razy w roku	81	6	12	1	119
W ogóle nie uczestniczy	90	2	8	0	52
Poglądy polityczne					
Lewica	83	8	8	0	94
Centrum	87	6	7	0	212
Prawica	85	8	6	0	210
Trudno powiedzieć	88	6	6	1	159

Tabela 5. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swojego miejsca zamieszkania?
(%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	78	13	8	0	1018
Płeć					
Mężczyźni	78	16	5	0	486
Kobiety	78	11	11	0	532
Wiek					
18-24 lat	76	17	7	0	158
25-34	77	15	9	0	190
35-44	77	15	8	0	173
45-54	77	14	9	1	219
55-64	85	7	8	0	118
65 lat i więcej	81	11	8	0	160
Miejsce zamieszkania					
Wieś	81	10	8	0	372
Miasto do 20 tys.	73	20	7	0	130
20-100 tys.	76	13	11	0	199
101-500 tys.	78	14	9	0	194
501 tys. i więcej mieszk.	81	14	5	0	122
Wykształcenie					
Podstawowe	78	14	8	0	285
Zasadnicze zawodowe	76	17	7	0	265
Średnie	79	11	10	0	355
Wyższe	83	10	7	0	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	85	8	7	0	67
Prac. umysł. niż. szczebla	77	13	10	0	107
Pracownicy fiz.- umysł.	79	12	9	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	78	20	2	0	76
Robotnicy niewykwalifik.	79	11	10	0	44
Rolnicy	90	8	0	2	54
Pracujący na własny rach.	75	25	0	0	36
Bierni zawodowo					
Renciści	80	12	8	0	98
Emeryci	79	10	11	0	201
Uczniowie i studenci	77	18	5	0	88
Bezrobotni	70	15	15	0	119
Gospodynie domowe i inni	75	14	11	0	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	79	13	8	0	144
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	78	17	5	0	81
sekt. pryw. poza rolnict.	78	16	6	0	176
prywatnym gosp. rolnym	91	5	2	2	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	77	15	8	0	150
301-500	72	15	12	0	162
501-900	78	13	9	0	216
901-1200	84	8	6	2	74
Powyżej 1200 zł	80	19	1	0	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	71	17	12	0	288
Średnie	78	13	8	0	446
Dobre	86	9	5	0	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	78	14	8	0	77
Raz w tygodniu	81	11	8	0	500
1-2 razy w miesiącu	75	19	6	0	152
Kilka razy w roku	76	16	8	0	198
W ogóle nie uczestniczy	77	10	13	0	91
Poglądy polityczne					
Lewica	78	14	8	0	139
Centrum	77	15	8	0	330
Prawica	78	14	8	0	306
Trudno powiedzieć	82	9	9	0	242

Tabela 6. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) z przebiegu pracy zawodowej?
(%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	22	13	1	613
Płeć					
Mężczyźni	61	23	15	1	330
Kobiety	68	21	10	1	283
Wiek					
18-24 lat	56	24	17	3	45
25-34	64	25	10	1	151
35-44	60	22	18	0	133
45-54	64	23	13	1	163
55-64	68	21	10	1	58
65 lat i więcej	73	16	7	4	63
Miejsce zamieszkania					
Wieś	61	26	12	1	203
Miasto do 20 tys.	60	22	17	1	71
20-100 tys.	63	22	14	1	121
101-500 tys.	69	19	10	1	130
501 tys. i więcej mieszk.	66	21	12	1	87
Wykształcenie					
Podstawowe	56	22	20	2	114
Zasadnicze zawodowe	58	24	17	1	174
Średnie	68	22	9	1	226
Wyższe	74	22	3	1	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	77	17	4	2	66
Prac. umysł. niż. szczebla	73	22	5	0	107
Pracownicy fiz.- umysł.	57	29	14	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	66	21	13	0	74
Robotnicy niewykwalifik.	45	20	34	0	39
Rolnicy	54	28	19	0	52
Pracujący na własny rach.	63	27	10	0	35
Bierni zawodowo					
Renciści	61	28	6	5	40
Emeryci	78	12	8	2	80
Uczniowie i studenci	72	0	0	28	4
Bezrobotni	25	35	40	0	29
Gospodynie domowe i inni	51	17	24	8	11
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	68	22	9	1	144
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	76	16	8	0	80
sekt. pryw. poza rolnict.	58	27	15	0	173
prywatnym gosp. rolnym	56	25	19	0	57
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	49	33	18	1	77
301-500	47	25	25	3	93
501-900	73	18	9	1	149
901-1200	77	14	7	2	54
Powyżej 1200 zł	66	26	6	3	45
Ocena własnych war. mater.					
Złe	52	23	23	2	150
Średnie	62	25	12	1	261
Dobre	75	18	6	1	202
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	65	20	14	0	36
Raz w tygodniu	70	22	8	1	303
1-2 razy w miesiącu	60	20	19	1	96
Kilka razy w roku	60	25	15	0	125
W ogóle nie uczestniczy	47	23	22	9	52
Poglądy polityczne					
Lewica	59	27	13	1	87
Centrum	64	20	14	2	208
Prawica	68	22	9	1	197
Trudno powiedzieć	60	23	16	1	121

Tabela 7. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze stanu swojego zdrowia?
(%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	57	20	23	0	1018
Płeć					
Mężczyźni	62	20	17	0	486
Kobiety	52	20	28	0	532
Wiek					
18-24 lat	80	13	6	1	158
25-34	80	11	9	0	190
35-44	60	30	10	0	173
45-54	52	21	27	0	219
55-64	33	33	34	0	118
65 lat i więcej	27	17	57	0	160
Miejsce zamieszkania					
Wieś	53	21	26	0	372
Miasto do 20 tys.	58	20	22	0	130
20-100 tys.	54	26	20	0	199
101-500 tys.	63	16	20	1	194
501 tys. i więcej mieszk.	62	15	23	0	122
Wykształcenie					
Podstawowe	41	19	40	0	285
Zasadnicze zawodowe	54	26	20	0	265
Średnie	64	20	16	0	355
Wyższe	82	10	9	0	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	74	13	13	0	67
Prac. umysł. niż. szczebla	75	19	7	0	107
Pracownicy fiz.- umysł.	70	17	13	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	78	15	7	0	76
Robotnicy niewykwalifik.	59	30	12	0	44
Rolnicy	59	30	10	0	54
Pracujący na własny rach.	63	26	11	0	36
Bierni zawodowo					
Renciści	17	21	62	0	98
Emeryci	31	23	46	0	201
Uczniowie i studenci	81	13	4	1	88
Bezrobotni	65	19	17	0	119
Gospodynie domowe i inni	56	23	21	0	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	70	19	10	0	144
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	71	19	10	0	81
sekt. pryw. poza rolnict.	72	19	9	0	176
prywatnym gosp. rolnym	59	27	13	0	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	58	23	19	0	150
301-500	49	22	30	0	162
501-900	51	21	29	0	216
901-1200	56	18	26	0	74
Powyżej 1200 zł	68	22	10	0	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	22	35	0	288
Średnie	55	22	23	0	446
Dobre	75	15	10	0	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	27	28	0	77
Raz w tygodniu	57	20	23	0	500
1-2 razy w miesiącu	62	19	18	0	152
Kilka razy w roku	59	23	17	1	198
W ogóle nie uczestniczy	52	13	36	0	91
Poglądy polityczne					
Lewica	64	21	15	0	139
Centrum	58	22	19	0	330
Prawica	61	18	21	0	306
Trudno powiedzieć	45	20	35	0	242

Tabela 8. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) z materialnych warunków bytu - mieszkania, wyposażenia itp.?

(%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	34	22	0	1018
Płeć					
Mężczyźni	44	37	19	0	486
Kobiety	44	31	25	0	532
Wiek					
18-24 lat	59	27	14	1	158
25-34	54	26	20	0	190
35-44	32	40	29	0	173
45-54	34	42	24	0	219
55-64	44	33	23	0	118
65 lat i więcej	46	33	21	0	160
Miejsce zamieszkania					
Wieś	42	36	22	0	372
Miasto do 20 tys.	39	32	29	0	130
20-100 tys.	45	36	19	0	199
101-500 tys.	48	31	21	0	194
501 tys.i więcej mieszk.	50	30	20	0	122
Wykształcenie					
Podstawowe	41	34	25	0	285
Zasadnicze zawodowe	36	39	26	0	265
Średnie	48	33	18	0	355
Wyższe	60	23	17	0	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	61	20	19	0	67
Prac.umysł.niż.szczebła	50	34	16	0	107
Pracownicy fiz.- umysł.	47	36	18	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	35	43	22	0	76
Robotnicy niewykwalifik.	30	40	28	2	44
Rolnicy	38	40	22	0	54
Pracujący na własny rach.	59	32	9	0	36
Bierni zawodowo					
Renciści	35	36	29	0	98
Emeryci	46	35	19	0	201
Uczniowie i studenci	66	23	11	0	88
Bezrobotni	31	29	40	0	119
Gospodynie domowe i inni	32	42	25	0	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	50	29	21	0	144
spółce właścicieli	49	36	14	0	81
prywatnych i państwa	42	40	18	0	176
sekt. pryw. poza rolnict.	39	38	22	1	60
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	29	35	36	0	150
301-500	39	35	27	0	162
501-900	44	34	22	0	216
901-1200	59	28	13	0	74
Powyżej 1200 zł	60	38	2	0	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	31	48	0	288
Średnie	42	42	16	0	446
Dobre	72	23	5	0	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	42	36	22	0	77
Raz w tygodniu	48	33	19	0	500
1-2 razy w miesiącu	45	35	20	0	152
Kilka razy w roku	37	33	31	0	198
W ogóle nie uczestniczy	41	36	24	0	91
Poglądy polityczne					
Lewica	48	35	16	0	139
Centrum	44	34	22	0	330
Prawica	46	35	19	0	306
Trudno powiedzieć	40	31	29	0	242

Tabela 9. Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swoich dochodów i sytuacji finansowej?

(%)

	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	28	51	1	1001
Płeć					
Mężczyźni	21	31	47	1	477
Kobiety	20	25	55	0	524
Wiek					
18-24 lat	30	28	40	2	142
25-34	29	30	40	1	190
35-44	18	30	52	0	173
45-54	17	28	53	1	219
55-64	11	26	63	0	118
65 lat i więcej	16	22	62	0	160
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	29	53	1	367
Miasto do 20 tys.	23	21	56	0	128
20-100 tys.	21	31	46	2	196
101-500 tys.	22	25	52	1	189
501 tys.i więcej mieszk.	25	30	45	0	121
Wykształcenie					
Podstawowe	14	22	63	1	277
Zasadnicze zawodowe	19	26	55	0	263
Średnie	22	31	45	1	349
Wyższe	36	35	29	0	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	34	22	0	67
Prac.umysł.niż.szczebla	29	42	28	1	107
Pracownicy fiz.- umysł.	24	24	53	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	23	34	43	0	76
Robotnicy niewykwalifik.	16	30	53	0	44
Rolnicy	22	25	54	0	54
Pracujący na własny rach.	39	30	32	0	36
Bierni zawodowo					
Renciści	8	25	65	2	98
Emeryci	15	26	59	0	201
Uczniowie i studenci	27	27	41	4	74
Bezrobotni	9	16	75	1	117
Gospodynie domowe i inni	19	24	57	0	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	25	35	39	1	144
spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	35	32	0	81
sekt. pryw. poza rolnict.	28	34	37	0	176
prywatnym gosp. rolnym	24	22	54	0	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	8	15	76	1	148
301-500	14	30	57	0	159
501-900	18	29	53	0	216
901-1200	33	34	33	0	74
Powyżej 1200 zł	41	40	19	0	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	2	11	87	0	286
Średnie	16	35	48	1	439
Dobre	48	33	18	1	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	23	58	1	76
Raz w tygodniu	23	29	47	1	490
1-2 razy w miesiącu	25	24	51	1	149
Kilka razy w roku	14	30	55	1	194
W ogóle nie uczestniczy	20	23	56	1	91
Poglądy polityczne					
Lewica	17	34	49	0	139
Centrum	22	28	49	1	324
Prawica	23	32	44	1	300
Trudno powiedzieć	18	18	64	1	238